

Motion till riksdagen

1989/90:Kr14

av Stina Eliasson (c)

med anledning av prop. 1989/90:72 om arkiv m.m.

Arkivens, särskilt landsarkivens, personalsituation

Det är mycket angeläget att vi får en särskild arkivlag. En sådan behövs för att lyfta fram arkivfrågorna från det skymningsland där de ofta befinner sig, särskilt hos landsting och kommuner.

Arkivverksamheten i dag visar stor bredd och tyngd. Det handlar om kulturfrågor men också om frågor om rättssäkerhetens grunder såsom offentlighet och sekretess, administrativ rationalisering, forskningens grunder och mycket annat. Det gäller både nytt och gammalt – bevarande och tillgängliggörandet av den rykande färska informationen, som i sådan mängd och i så olika former väller genom det moderna samhället.

I budgetpropositionen (1989/90:100 bil. 10) går som en röd tråd att man skall satsa på de regionala kulturinstitutionerna för att genom dessa sprida kultur i hela landet. Om detta övergripande mål sägs ingenting i arkivpropositionen trots att det bl.a. genom landsarkiven finns en omfattande regional organisation. Landsarkiven är visserligen "riksarkivet underställda" men lever som bekant ett aktivt eget liv i den region där landsarkiven finns och där de spelar stor roll i det regionala kulturlivet. Så positivt upplever vi avnämare landsarkiven. För många av oss är landsarkiven mycket viktiga regionala kulturinstitutioner med en självständig regionalt förankrad profil. Vi är intresserade av att få veta vad regeringen konkret vill göra för att stödja just dessa institutioner. Det är inte mycket man i det avseendet kan finna i arkivpropositionen. Det mesta verkar gömmas in under riksarkivets mantel och blir inte synbart där för den oinvidde.

En viktig markering görs, enligt min mening, i propositionen, när det framhålls att arkivväsendets insatser för att aktivt tillhandahålla arkivmaterialet för forskningen måste öka. Det är medel till tekniska lösningar man föreslår: resurser till en stor nationell arkivdatabas, utgivning av arkivguider, ökad microfilmning. Allt detta är gott och väl. Jag anser dock att de avgörande insatserna när det gäller att närma arkiven till folket inte görs enbart av apparater och bildskärmar utan i högsta grad av människor, av dem som betjänar forskarna i forskarsalarna, håller kurser och föredrag, skriver artiklar, håller kontakter med högskolor och universitet. Den viktigaste frågan är därför, enligt min uppfattning, *bemanningen* vid arkiven, och jag tänker då framför allt på landsarkiven.

Jag har vid tidigare riksmöten motionerat om inrättandet av arkivlektorer vid arkiven. Tanken med dessa tjänster är att de skall utgöra en förstärkning när det gäller arkivens levandegörande av sina skatter. Hittills har inte dessa riksdagsmotioner lett till något synligt resultat, men jag kvarstår i detta avseende vid mina tidigare yrkanden. Jag anser att landsarkiven rent allmänt har alldeles för knappa personalresurser för att klara av de många och komplicerade uppgifter som regering och riksdag lägger på dem.

Jag tar som exempel landsarkivet i Östersund i mitt eget hemlän. Det är speciellt på det viset, att det omfattar enbart *ett län*, medan flertalet landsarkiv är större. *Funktionerna* är emellertid desamma som vid de större institutionerna. Arbetet vid landsarkivet i Östersund innefattar vård av en depå på 4 hyllkilometer och ett bibliotek på 600 hyllmeter, tillsyn av ett par hundra myndigheter med 10 hyllkilometer handlingar, daglig bemanning av forskarsalen 8.30–16.00 samt därutöver en kväll i veckan, ansvar för en byggnad på 1800 m² med larm och mycken teknisk utrustning, driften av länets enda kvalificerade verkstad för papperskonservering, handbokbindning m.m.

För dessa och en lång rad andra uppgifter i och utanför länet finns på stat 4 1/2 tjänst. Detta går naturligtvis inte ihop. Liknande förhållanden är det vid de flesta andra landsarkiv. Det är bakgrunden till att landsarkiven har den överlägset största andelen lönebidragsanställda inom svensk offentlig förvaltning. Man har helt enkelt varit tvungen att lita till arbetsmarknadsverket för att få resurser att driva verksamheten.

De insatser som de lönebidragsanställda har gjort vid våra arkiv är stora, ibland rent av heroiska, när det gäller att t.ex. ordna och förteckna myndigheters arkiv. Det är dock en orimlig situation att en stor del av lagfäst verksamhet måste drivas med medel från arbetsmarknadsverket och inte från det departement som närmast berörs.

Arkivens personalsituation, särskilt landsarkivens, måste snarast göras till föremål för en översyn, som visar vad som faktiskt behövs för att de skall kunna leva upp till de många och stora krav som ställs på dem. Detta bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av arkivens, särskilt landsarkivens, personalsituation.

Stockholm den 14 mars 1990

Stina Eliasson (c)